

V Bruselu dne 23.9.2021
SWD(2021) 275 final

PRACOVNÍ DOKUMENT ÚTVARŮ KOMISE
o plánech spravedlivé územní transformace

1. ÚVOD

V rámci Zelené dohody pro Evropu byl zřízen mechanismus pro spravedlivou transformaci, který má zajistit, aby při přechodu ke klimaticky neutrálnímu hospodářství nebyl nikdo a žádný region opomenut. Jeho součástí je Fond pro spravedlivou transformaci (FST), který bude v období 2021–2027 investovat částku 17,5 miliard EUR na územích nejvíce postižených transformací na klimaticky neutrální hospodářství.

Nařízení o FST vstoupilo v platnost 1. července 2021¹. Členské státy v současnosti již připravují své plány spravedlivé územní transformace a související programy politiky soudržnosti na základě přílohy D zpráv o jednotlivých zemích v rámci evropského semestru z února 2020².

Tento dokument vyjadřuje názor útvarů Komise a není pro Evropskou komisi závazný. Závazný výklad práva Unie přísluší výhradně Soudnímu dvoru Evropské unie.

2. STRATEGICKÉ SOUVISLOSTI NA ÚROVNI EU

Zelená dohoda pro Evropu představuje novou růstovou strategií. Stanoví ambiciózní dlouhodobý cíl přeměnit Unii na moderní hospodářství, které účinně využívá zdroje a je konkurenceschopné, v němž do roku 2050 nebudou žádné čisté emise skleníkových plynů, v němž hospodářský růst bude oddělen od využívání zdrojů a v němž nebude nikdo a žádný region opomenut. Zdůrazňuje potřebu transformační změny všech odvětví, jako jsou doprava, energetika, zemědělství, stavebnictví a průmysl, přičemž je nutné zamezit konzervaci neudržitelných postupů³.

Řízení přechodu k udržitelnosti vyžaduje zformulování strategické vize, investice do inovativních řešení a do jejich zavádění, postupné upouštění od neudržitelných postupů a zajištění toho, aby transformace probíhala spravedlivě⁴. Ne všechny členské státy, regiony a města mají na začátku transformace stejnou výchozí pozici a ne všechny jsou schopny stejně na ni reagovat, jejich občané a pracovníci budou postiženi různými způsoby. Zelená dohoda pro Evropu proto přetváří problémy v oblasti klimatu a životního prostředí v příležitost a jejím cílem je dosáhnout toho, aby přechod byl spravedlivý a aby se do něj mohli zapojit všichni.

Mechanismus pro spravedlivou transformaci byl zřízen jako součást investičního plánu Zelené dohody pro Evropu a jeho cílem je naplnění ambice, aby nebyl opomenut žádný

---

¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1056 ze dne 24. června 2021, kterým se zřizuje Fond pro spravedlivou transformaci.

² Generální ředitelství pro podporu strukturálních reforem Evropské komise poskytuje 17 členským státům technickou podporu na přípravu plánů spravedlivé územní transformace. V rámci Nástroje pro technickou podporu mohou členské státy navíc získat zvláštní podporu na provádění spravedlivé transformace.

³ COM(2019) 640 final.

⁴ Soubor nástrojů pro přechod k udržitelnosti, https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/information/publications/guidelines/2020/supporting-sustainability-transitions-under-the-european-green-deal-with-cohesion-policy-toolkit-for-national-and-regional-decision-makers

region⁵. Zahrnuje fond FST, který je zřízen v rámci politiky soudržnosti, což je hlavní politika EU zaměřená na snížení nerovností a řešení strukturální změny v evropských regionech. Sdílené řízení v rámci politiky soudržnosti zajišťuje, aby odpovědnost za transformační strategie měly vnitrostátní, regionální a místní orgány a zúčastněné strany. Kromě fondu FST se specializovaný režim spravedlivého přechodu v rámci Programu InvestEU zaměří na přilákání soukromých investic do těchto území, zatímco úvěrový nástroj pro veřejný sektor, podporovaný z rozpočtu EU, nabídne preferenční úvěrové podmínky na podporu veřejných investic.

Mechanismus pro spravedlivou transformaci čerpá poučení z předchozích procesů strukturální transformace a jeho cílem je vyhnout se dřívějším zkušenostem území zůstávajících pozadu v důsledku deindustrializace. Navazuje na odborné znalosti získané z předchozích a stávajících iniciativ, jako byly předchozí iniciativy Společenství zaměřené na diverzifikaci průmyslových odvětví postižených krizí (RESIDER, RENAVAL, RECHAR)⁶, iniciativa Uhelné regiony procházející transformací, která uplatňuje integrovaný přístup k transformaci ve 34 regionech s ekonomikami vysoce závislými na uhlí, rašelině a ropné břidlici⁷, nebo pilotní akce týkající se regionů procházejících průmyslovou transformací⁸. Mechanismus pro spravedlivou transformaci je nový v tom, že spojuje důraz na regiony závislé na fosilních palivech a regiony s vysokými emisemi skleníkových plynů a že spojuje cíl klimatické neutrality s přístupem založeným na místních podmínkách pro zmírnění nepříznivých dopadů transformace. Poskytuje rovněž užitečný soubor nových nástrojů, které kombinují granty s úvěry určenými pro veřejný a soukromý sektor,

3. ZPŮSOBILOST: ÚZEMÍ NEJVÍCE POSTIŽENÁ TRANSFORMACÍ

<i>Příslušná ustanovení právních předpisů</i>	
<i>Nařízení</i>	<i>Články, body odůvodnění nebo přílohy</i>
Nařízení o Fondu pro spravedlivou transformaci (2021/1056)	Článek 2 – Specifický cíl Článek 6 – Zvláštní přiděly pro nejvzdálenější regiony a ostrovy Článek 11 – Plány spravedlivé územní transformace Příloha II – Vzor plánů spravedlivé územní transformace (oddíl 1) 2., 5., 8. a 19. bod odůvodnění
<i>Související právní předpisy</i>	
Nařízení o správě energetické unie ⁹	

⁵ COM(2020) 21 final.

⁶ <https://cordis.europa.eu/article/id/1663-assessment-of-community-initiatives-on-the-diversification-of-industrial-areas-dependent-upon-i/>

⁷ https://ec.europa.eu/energy/topics/oil-gas-and-coal/EU-coal-regions/initiative-for-coal-regions-in-transition_en

⁸ https://ec.europa.eu/regional_policy/en/policy/themes/industrial-transition

⁹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2018/1999 ze dne 11. prosince 2018 o správě energetické unie a opatření v oblasti klimatu, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 663/2009 a (ES) č. 715/2009, směrnice Evropského parlamentu a Rady 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU a 2013/30/EU, směrnice Rady 2009/119/ES a (EU) 2015/652 a zrušuje nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 525/2013 (Úř. věst. L 328, 21.12.2018, s. 1).

„Jedná se o území, která jsou nejvíce postižena hospodářskými a sociálními dopady vyplývajícími z transformace“ (čl. 11 odst. 1 nařízení o FST)

Aby byly překonány hlavní výzvy spojené s transformací na klimaticky neutrální hospodářství, zejména pokud jde o otázky ekonomiky a zaměstnanosti, bude nutné dostupné finanční zdroje soustředit na ta území, na něž má tato transformace nejzávažnější hospodářský a sociální dopad. Na rozdíl od Evropského fondu pro regionální rozvoj (EFRR) a Evropského sociálního fondu plus (ESF+) se fond FST zaměří na omezený počet regionů úrovně NUTS 3¹⁰ nebo na části těchto regionů. K tomu, aby mohla být území podpořena z fondu FST, budou proto muset odůvodnit svou závislost na fosilních palivech (zejména uhlí, lignitu, rašelině, ropné břidlici, těžkém oleji a naftě) nebo na průmyslových činnostech náročných na emise skleníkových plynů. Musí být rovněž odůvodněno, že tato konkrétní území jsou nejvíce postižena hospodářskými a sociálními dopady vyplývajícími z transformace, zejména s ohledem na očekávané ztráty pracovních míst a transformaci výrobních procesů průmyslových zařízení s nejvyšší intenzitou emisí skleníkových plynů¹¹.

„Zvláště náročná bude [transformace] pro ty členské státy, jež jsou nebo donedávna byly silně závislé na fosilních palivech nebo průmyslových činnostech náročných na emise skleníkových plynů, které je třeba utlumit nebo přizpůsobit“ (8. bod odůvodnění nařízení o FST).

Cíli EU v oblasti klimatu a energetiky pro rok 2030 a přechodem ke klimatické neutralitě EU do roku 2050 jsou postiženy všechny členské státy. Jejich vnitrostátní plány v oblasti energetiky a klimatu¹² a jiné příslušné strategie, jako např. vnitrostátní dlouhodobé strategie¹³, pokud existují, vytyčují vnitrostátní cíle, politiky a opatření k jejich dosažení a podávají hodnocení předpokládaných sociálních a hospodářských dopadů. Regiony, na něž se zaměří fond FST, potřebují větší pomoc než jiné, aby se přizpůsobily a mohly těžit z přechodu na klimatickou neutralitu, vzhledem k poklesu nebo transformaci hospodářských odvětví, na nichž jsou závislé. Očekává se, že hospodářské činnosti založené na výrobě fosilních paliv budou čelit nezvratnému poklesu ekonomického výkonu a úrovně zaměstnanosti. Jiná odvětví s vysokou úrovní intenzity emisí skleníkových plynů, u nichž lze nalézt technologické alternativy k uhlíkově náročným procesům, aby bylo možné zachovat ekonomický výkon a zvýšit zaměstnanost, budou naopak muset projít transformací.

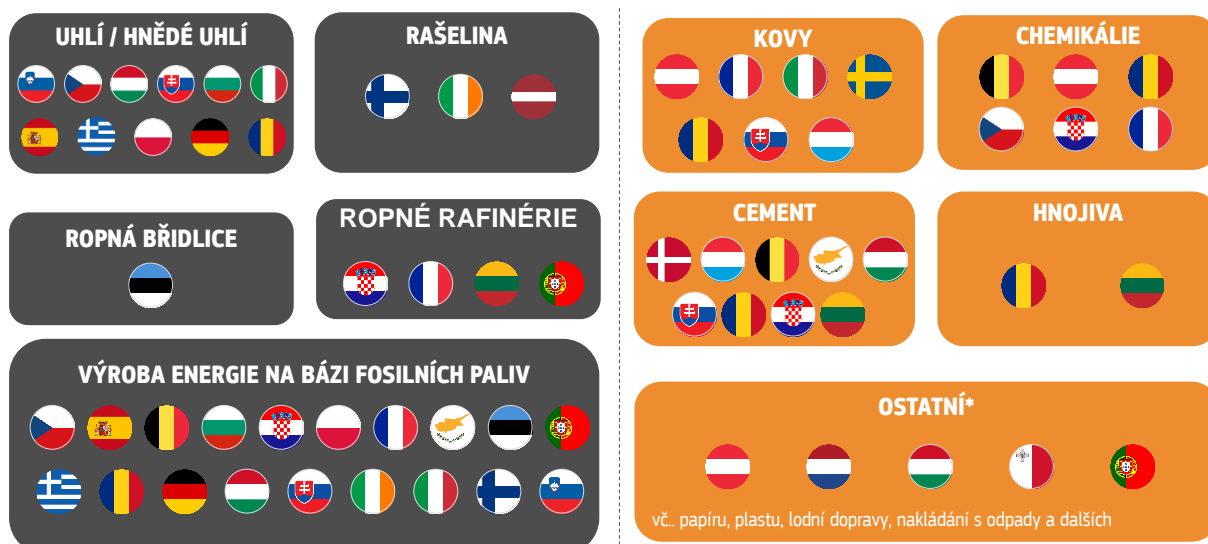
Komise již určila tato potenciálně upadající nebo transformační odvětví postižená přechodem na klimatickou neutralitu:

¹⁰ Klasifikace územních statistických jednotek.

¹¹ Komise v rámci evropského semestru představila své předběžné názory na prioritní investiční oblasti pro FST v každém členském státě (jak jsou stanoveny v příloze D zpráv o jednotlivých zemích v rámci evropského semestru z února 2020, viz https://ec.europa.eu/info/publications/2020-european-semester-overview-investment-guidance-just-transition-fund-2021-2027-member-state-annex-d_en). Konečné rozhodnutí Komise týkající se zeměpisné působnosti se přijímá přijetím programů, k nimž tvoří přílohu plány spravedlivé územní transformace.

¹² https://ec.europa.eu/energy/topics/energy-strategy/national-energy-climate-plans_en

¹³ https://ec.europa.eu/info/energy-climate-change-environment/implementation-eu-countries/energy-and-climate-governance-and-reporting/national-long-term-strategies_en

Upadající (v šedých rámečcích) a transformační odvětví (v oranžových rámečcích) uvedená v přílohách D zpráv o jednotlivých zemích v rámci evropského semestru z února 2020

Sociální dopad transformace na klimatickou neutralitu je spojen především se zaměstnaností, s přímými dopady na životní úroveň domácností a rodin, sociální vyloučení a s významnými důsledky pro rovnost žen a mužů. Pokud jde o upadající odvětví v EU, téměř 237 000 lidí je zaměstnáno v činnostech souvisejících s uhlím, bezmála 10 000 lidí je zaměstnáno v činnostech souvisejících s těžbou rašeliny a přibližně 6 000 je zaměstnáno v odvětví ropných břidlic. Na hodnotovém řetězci fosilních paliv závisí také mnoho dalších nepřímých pracovních míst. Také odvětví náročná na emise skleníkových plynů zaměstnávají významný počet lidí. V některých případech nebude sociální dopad spojen se ztrátou pracovních míst, ale s významnou potřebou rekvalifikace nebo zvýšení kvalifikace pracovníků v průmyslových odvětvích a s mobilitou pracovníků, které budou doprovázet potřebné technologické transformace. Kromě důsledků pro pracovní místa může mít transformace dopad na příjmy a jejich rozdělování, na sociální začleňování, soudržnost komunit, životní podmínky, energetickou chudobu, přístup k veřejným službám nebo jiné sociální aspekty.

Hospodářský dopad transformace se bude lišit podle toho, zda se jedná o upadající, nebo transformační odvětví. Pokles těžby, výroby a využití fosilních paliv je spojen s uzavíráním dolů a těžebních lokalit, ztrátou aktiv a vyřazováním elektráren na fosilní paliva z provozu. Z odhadů např. vyplývá, že do roku 2030 bude odstavena polovina až dvě třetiny stávajících uhelných elektráren¹⁴. V některých členských státech jsou vnitrostátní plány zaměřené na útlum uhlí dále urychlovány¹⁵. Tento pokles bude mít hospodářský dopad zejména na rozvoj uhelných regionů, z nichž většina již má nižší regionální HDP na obyvatele, než je celostátní

¹⁴ Kapetaki, Z., Alves Dias, P., Conte, A., Kanellopoulos, K., Mandras, G., Medarac, H., Nijs, W., Ruiz, P., Somers, J., Tarvydas, D., Recent trends in EU coal, peat and oil shale regions (Současné trendy v regionech EU s těžbou uhlí, rašeliny a ropných břidlic), EUR 30618 EN, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2021, ISBN 978-92-76-30987-1, doi:10.2760/510714, JRC123508.

¹⁵ https://ec.europa.eu/energy/topics/oil-gas-and-coal/EU-coal-regions/coal-regions-transition_en

průměr¹⁶. Uzavření dolů a vyřazení elektráren na fosilní paliva z provozu přinese související strukturální změny v souvisejících odvětvích (např. výroba těžebních zařízení, odvětví zpracovatelského průmyslu nebo doprava a logistika). Bude mít též dopad na energeticky náročná průmyslová odvětví, jako je výroba oceli, což zvyšuje transformační potřeby těchto průmyslových odvětví a regionů.

Hospodářský dopad na transformační odvětví se většinou týká sladění hospodářského vývoje a konkurenceschopnosti s potřebou významného snížení emisí, jež přispěje k cílům Unie v oblasti energetiky a klimatu pro rok 2030 a cíli klimatické neutrality do roku 2050. Průmysl kromě výroby elektrické energie se v roce 2018 podílel přibližně 20 % na emisích v EU¹⁷. Tyto emise jsou spojeny s využitím energie a s průmyslovými procesy. Významný pokles průmyslových emisí skleníkových plynů, který je nutný pro dosažení cílů pro rok 2030 a cílů pro rok 2050¹⁸ bude záviset zčásti na zlepšení účinnosti, přechodu na nová paliva a elektrifikaci¹⁹. Bude však také vyžadovat změny výrobních modelů a zavádění technologií, které v mnoha případech nejsou zaváděny ve velkém, např. ve výrobě cementu, oceli nebo chemických látek. Tyto technologické transformace budou vyžadovat, aby se se značnými investicemi začalo již nyní s cílem vyhnout se zablokování a jevu uvízlých aktiv.

„řešení sociálních, demografických, hospodářských, zdravotních a environmentálních dopadů transformace“ (čl. 11 odst. 2 písm. d) nařízení o FST)

V některých případech může mít transformace širší **demografické dopady**, pokud v důsledku poklesu určitých odvětví se region stane méně atraktivním místem pro život a práci. Zvláště postižení mohou být mladí lidé, a to nejen proto, že se potýkají s nadprůměrnou mírou nezaměstnanosti, ale i proto, že mají větší sklony k odchodu z regionu²⁰. Transformací však mohou být neúměrně zasaženi také starší lidé, menšiny a pracovníci se zdravotním postižením, s nemocemi z povolání nebo s jinými (psychickými) problémy.

A konečně, musí být řešeny **environmentální dopady** spojené s přechodem od uhlíkově náročných činností nebo výroby fosilních paliv. Zejména zastavení těžebních činností, uzavření dolů nebo vyřazení některých výrobních závodů z provozu může být spojeno s opuštěnou půdou, kontaminací půdy a vody, geofyzikální nestabilitou nebo jinými ekologickými riziky, včetně **zdravotních rizik**²¹ V případě rašelinišť může dojít dokonce i po ukončení těžby rašeliny k degradaci ekosystémů a jejich schopnosti plnit služby ekosystému (včetně pohlcování a ukládání uhlíku).

¹⁶ Alves Dias, P. et al., EU coal regions: opportunities and challenges ahead (Uhlé regiony EU: budoucí příležitosti a výzvy), EUR 29292 EN, Úřad pro publikace Evropské unie, Lucemburk, 2018, ISBN 978-92-79-89884-6, doi:10.2760/064809, JRC112593.

¹⁷ https://ec.europa.eu/clima/sites/default/files/strategies/progress/docs/com_2020_777_en.pdf

¹⁸ https://ec.europa.eu/clima/policies/ets_en

¹⁹ Viz „Čistá planeta pro všechny“ – COM(2018) 773 final (oddíl 4.5 a příloha 7.6) a posouzení dopadů doprovázející plán dosažení cíle v oblasti klimatu do roku 2030 – SWD(2020) 176 final (zejména příloha 9.4.2.7).

²⁰ Sada nástrojů zaměřená na účast mládeže na Fondu pro spravedlivou transformaci, https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/guides/2021/youth-for-a-just-transition-a-toolkit-for-youth-participation-in-the-just-transition-fund

²¹ Se zohledněním zásady „znečišťovatel platí“ v souladu s článkem 191 Smlouvy o fungování EU.

Závěrem lze říci, že fond FST se zaměřuje na ta území, která jsou vystavena největším problémům spojeným s přechodem na klimatickou neutralitu. To musí být odůvodněno s ohledem na stávající závislost území na upadajících nebo transformačních odvětvích a na plány zapojení do přechodu na klimaticky neutrální hospodářství v EU. Členské státy musí zejména prokázat předpokládané změny dovednostních profilů požadovaných na místním trhu práce, snižování zaměstnanosti ve výrobě a využití fosilních paliv nebo transformaci výrobních procesů průmyslových zařízení s nejvyšší intenzitou emisí skleníkových plynů. Pokud určená území zahrnují ostrovy nebo nejuvzdálenější regiony, měla by být věnována zvýšená pozornost tomu, zda jejich konkrétní situace vyžaduje odlišný přístup k řešení sociálních a hospodářských dopadů transformace. Zejména nelze samostatně posuzovat prvky týkající se problémů v oblasti transformace energetiky na těchto územích.

Pokud členský stát (v návrhu plánu spravedlivé územní transformace, návrhu programu nebo v navrhované změně stávajícího programu) požaduje, aby byla zahrnuta další území (v porovnání s dříve navrženým zeměpisným rozsahem nebo s plánem spravedlivé územní transformace, který dříve schválila Komise), bude jejich požadavek posouzen na základě prvků popsaných výše s ohledem na definici oblasti a obyvatelstva, jež zahrnuje, upadající nebo transformační odvětví postižená transformací, nepříznivé sociálně-ekonomické dopady, které je třeba řešit, a na soulad se zeměpisnými prioritami vytyčenými Komisí (včetně implicitní míry podpory). Komise zaujme k takovým žádostem formální stanovisko přijetím nebo změnou příslušných programů.

4. TRANSFORMAČNÍ PROCES A SOUVISEJÍCÍ PROBLÉMY

<i>Příslušná ustanovení právních předpisů</i>	
<i>Nařízení</i>	<i>Články, body odůvodnění nebo přílohy</i>
Nařízení o Fondu pro spravedlivou transformaci (2021/1026)	Článek 2 – Specifický cíl Článek 7 – Podmíněný přístup k finančním prostředkům Článek 11 – Plány spravedlivé územní transformace Příloha II – Vzor plánů spravedlivé územní transformace 18. a 19. bod odůvodnění
<i>Související právní předpisy</i>	
Nařízení o správě energetické unie	
Evropský právní rámec pro klima ²²	

Jako první krok při určení logiky zásahů z fondu FST v postiženém území by plán spravedlivé územní transformace měl podrobně popsat transformaci, která bude na daném území provedena s cílem dosáhnout klimaticky neutrálního hospodářství.

„popis transformace na klimaticky neutrální hospodářství na vnitrostátní úrovni, včetně harmonogramu klíčových etap transformace“ (čl. 11 odst. 2 písm. a) nařízení o FST)

²² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1119 ze dne 30. června 2021, kterým se stanoví rámec pro dosažení klimatické neutrality a mění nařízení (ES) č. 401/2009 a nařízení (EU) 2018/1999 („evropský právní rámec pro klima“) (Úř. věst. L 243, 9.7.2021, s. 1).

Každý plán spravedlivé územní transformace by měl obsahovat popis **transformace na vnitrostátní úrovni**, včetně harmonogramu klíčových etap transformace zaměřené na dosažení cílů v oblasti klimatu a energetiky pro rok 2030²³ a cíle klimaticky neutrálního hospodářství do roku 2050. Tyto etapy by měly být v souladu s vnitrostátními plány v oblasti energetiky a klimatu a vnitrostátními dlouhodobými strategiemi, zejména s plánovanými investicemi, harmonogramy klíčových etap transformace, přínosem k vnitrostátním cílům, cíli, jichž má být dosaženo, a opatřeními, jež mají být přijata za účelem spravedlivé transformace²⁴. Zohledněna by měla být nejnovější aktualizovaná verze vnitrostátního plánu v oblasti energetiky a klimatu a posouzení konečného plánu v oblasti energetiky a klimatu ze strany Komise, případně včetně vyšších ambicí.

„Podpora z FST by měla být podmíněna účinným prováděním transformace na konkrétním území“ (18. bod odůvodnění nařízení o FST).

Plán spravedlivé územní transformace bude muset rovněž na základě jasných důkazů prokázat transformaci a její dopad **na úrovni dotčeného území** v blízké budoucnosti (do roku 2030 nebo dříve). Pokud (plánované) provádění transformace na daném území do roku 2030 nelze prokázat, nebude odpovídající plán spravedlivé územní transformace úplný.

Každý plán spravedlivé územní transformace by měl obsahovat podrobný plán transformace na vnitrostátní úrovni k dosažení klimaticky neutrálního hospodářství. Jakékoli nejasnosti týkající se vnitrostátní transformace dále nezavazují členský stát odpovědnosti v souvislosti s povinností v rámci fondu FST nastavit transformaci na úrovni území v souladu s vnitrostátním závazkem vůči cílům pro rok 2030 a do roku 2050 (přijatým v souvislosti s právním rámcem EU pro klima), s dopadem na úrovni dotčeného území do roku 2030 nebo dříve. Transformace by měla odkazovat na harmonogram zastavení nebo významného snížení těžby, výroby nebo využití fosilních paliv nebo na harmonogram transformace činností, procesů a výstupů v odvětvích s intenzivními emisemi skleníkových plynů.

Návrhy na rozšíření zeměpisného rozsahu o území, na kterých neexistuje jasná transformace spolu s nepříznivými sociálně-ekonomickým dopadem do roku 2030 nebo dříve, by neměly být akceptovány.

²³ Cíle Unie v oblasti klimatu a energetiky pro rok 2030 stanoví čl. 2 odst. 11 nařízení o správě energetické unie. Zahrnují snížení emisí skleníkových plynů nejméně o 40 % (oproti množství z roku 1990), nejméně 32% podíl energie z obnovitelných zdrojů a zlepšení energetické účinnosti o nejméně 32,5 %. Nařízení o evropském právním rámci pro klima jako součást Zelené dohody pro Evropu potvrzuje vyšší cíl v oblasti klimatu, a sice nejméně o 55 % pro rok 2030. Dne 14. července 2021 přijala Komise legislativní balíček „Fit for 55“, který uvede příslušné právní předpisy v oblasti klimatu a energetiky do souladu s tímto novým cílem (https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/delivering-european-green-deal_cs#documents). Komise v této souvislosti zdůraznila, že do roku 2030 bude muset být zvýšena úloha propadů uhlíku a že připravovaný návrh Komise na revizi stávajícího nařízení o využívání půdy a lesnictví v EU by měl být v souladu s touto ambicí.

²⁴ Pokud si aktualizace vnitropolitického plánu v oblasti energetiky a klimatu podle článku 14 nařízení o správě energetické unie vyžádá revizi plánu spravedlivé územní transformace, bude tato revize provedena v rámci přezkumu výsledků v polovině období v souladu s článkem 18 nařízení o společných ustanoveních.

Na územích, kde existuje nejistota ohledně provádění transformace v důsledku pokračování nebo zahájení činností v oblasti fosilních paliv, by mělo být provedeno v každém jednotlivém případě posouzení odůvodnění předloženého v návrzích plánů spravedlivé územní transformace, a to při zohlednění dvou podmínek:

- Pokud jde o provádění postupného ukončení činností v oblasti fosilních paliv, Komise by neměla akceptovat plány spravedlivé územní transformace, které jsou založeny na procesu menšího nebo částečného snižování činností v oblasti fosilních paliv a odpovídajících emisí skleníkových plynů, které zřetelně nejsou v souladu s cestou k dosažení cílů pro rok 2030 a do roku 2050. Významné snížení emisí znamená, že dané území vykazuje přinejmenším přiměřený přínos k dosažení vnitrostátních cílů v oblasti klimatu a energetiky pro rok 2030. Musí to být také spojeno s podstatným dopadem na zaměstnanost.
- Pokud se po vstupu nařízení o FST v platnost předpokládá na území určeném v plánu spravedlivé územní transformace zahájení nové těžby nebo otevření výrobní kapacity založené na tradičních fosilních palivech (např. udělení licencí nebo otevření nových uhelných dolů, závodů na zpracování ropy z břidlic nebo rafinérií)²⁵, dotčený region na úrovni NUTS 3 by v zásadě neměl mít k prostředkům z fondu FST přístup. Za řádně odůvodněných okolností, kdy členský stát prokáže, že takové činnosti nepříznivě neovlivní cestu k dosažení cílů pro rok 2030 a do roku 2050, jež stanoví evropský právní rámec pro klima, ve všech hospodářských odvětvích, může Komise na základě posouzení v jednotlivých případech příslušný program schválit. Takové rozhodnutí by nicméně vyžadovalo, aby byla stanovena transformace pro toto území a aby byl zjištěn významný sociálně-ekonomický dopad způsobený klimatickou transformací.

Konkrétní území zahrnutá do plánů spravedlivé územní transformace by měla představovat soudržné zeměpisné oblasti a v co možná největší míře odrážet funkční územní ekonomické oblasti, což odpovídá společenstvím, trhům práce a hospodářským činnostem ovlivňovaným zařízeními a souvisejícími podniky zapojenými do činností v oblasti fosilních paliv nebo do průmyslových procesů s vysokými emisemi skleníkových plynů. Komise by neměla akceptovat vymezení území na úrovni nižší než NUTS 3, jež uměle vylučují oblasti s cílem umožnit zachování nebo zvýšení činností v oblasti fosilních paliv. Může naopak zvážit zahrnutí území na úrovni nižší než NUTS 3, kde postižená společenství, pracovní síly a hospodářské činnosti tvoří soudržnou zeměpisnou jednotku, jak uvedeno výše.

Podpora z fondu FST pro regiony, které jsou silně závislé na těžbě rašeliny, by měla vycházet z provádění transformace s dopadem do roku 2030 nebo dříve na úrovni území, pro které je předložen plán spravedlivé územní transformace, a to na základě 1) útlumu použití rašeliny pro energetické účely a 2) významného snížení emisí skleníkových plynů z těžby rašeliny (např. vyloučením neškodlivějších postupů, podporou technologického rozvoje, obnovou

---

²⁵ Tato tři odvětví (uhlí, rašelina a ropné břidlice) jsou výslovně uvedeny ve 2. bodě odůvodnění nařízení o FST a tvoří základ pro tři z pěti kritérií, z nichž jsou odvozeny přiděly prostředků z fondu FST.

rašelinišť)²⁶. Investice s podporou z fondu FST by měly dodržovat vyloučení fosilních paliv²⁷ a požadavky udržitelnosti životního prostředí v souladu s cíli Zelené dohody pro Evropu v oblasti biologické rozmanitosti.

„posouzení výzev spojených s transformací, se kterými se určená nejvíce postižená území potýkají, včetně sociálního, hospodářského a environmentálního dopadu transformace na klimaticky neutrální hospodářství“ (čl. 11 odst. 2 písm. c) nařízení o FST).

Jediným specifickým cílem fondu FST je „umožnit regionům a lidem řešit sociální, hospodářské a environmentální dopady transformace, která je zaměřena na dosažení cílů Unie v oblasti energetiky a klimatu pro rok 2030 a klimaticky neutrálního hospodářství Unie do roku 2050 v souladu s Pařížskou dohodou, a dopady této transformace na zaměstnanost“²⁸. Na základě plánované transformace by měly být posouzeny **výzvy vyplývající z transformace na územích uvedených v plánech spravedlivé územní transformace**. Toto posouzení by mělo být v souladu s evropským pilířem sociálních práv. Posouzení by mělo být dostatečně podrobné, aby bylo možné dodržet cílené zeměpisné zaměření fondu FST. Mělo by obsahovat pouze ty výzvy, které přímo souvisejí s transformací nebo ukončením činností náročných na emise skleníkových plynů, a mohlo by se řídit zejména těmito otázkami:

- Jaká je relativní důležitost transformačních nebo upadajících odvětví v regionálním hospodářství? Existuje další dopad na jiná odvětví nebo na širší hospodářskou strukturu tohoto území? Postihuje transformace malé a střední podniky (MSP) nebo velké podniky? Jaký je potenciál pro hospodářskou diverzifikaci tohoto regionu? Existuje na tomto území přiměřený systém na podporu podnikání?
- Kolik pracovních míst bude potenciálně ztraceno nebo postiženo kvůli transformaci nebo uzavření, a to včetně předčasných odchodů do důchodu? Jak velký je tento počet ve srovnání s celkovou zaměstnaností na tomto území a případně ve vztahu ke konkrétním společenstvím nebo podnikům?
- Existuje posouzení distribučního dopadu předpokládaných transformací na různé postižené příjmové skupiny? Je zaveden přiměřený daňový systém a systém dávek, který kompenzuje veškeré negativní distribuční dopady na nízké příjmy?
- Jaké potřeby rekvalifikace nebo zvýšení kvalifikace lze identifikovat jak s ohledem na předpokládaný vývoj transformačních odvětví, tak s ohledem na potřeby v oblasti dovedností vyplývajících z hospodářské diverzifikace?
- Jaké jsou potřeby a cíle rozvoje regionálních hospodářských odvětví, pracovníků a místních společenství vyplývajících z transformace?
- Je oblast vzdělávání a odborné přípravy přizpůsobena úkolům souvisejícím s transformací? Jsou v rámci území zavedeny systémy pro výměnu informací s podniky o jejich stávajících a budoucích potřebách v oblasti dovedností? Je systém vzdělávání

²⁶ Rašelina je fosilní palivo. Jejím spalováním vzniká značné množství emisí skleníkových plynů. Kromě toho existují významné emise skleníkových plynů spojené s těžbou rašeliny a s poškozením rašelinišť. Z těchto důvodů byla produkce rašeliny stanovena jako jedno z kritérií použitých pro přidělování finančních prostředků z fondu FST.

²⁷ Z fondu FST nelze podporovat investice související s výrobou, zpracováním, přepravou, distribucí, skladováním nebo spalováním fosilních paliv (viz oddíl 5.4).

²⁸ Článek 2 nařízení o FST.

a odborné přípravy autonomní a je schopen včas reagovat na potřeby podniků na daném území a na potřeby podniků, které možná budou ochotny do tohoto území investovat (tj. přizpůsobit nebo vypracovat učební osnovy, programy odborné přípravy a učení se prací? Fungují systémy pro vedení, poradenství a validaci předchozího učení v praxi? Jsou snadno přístupné pro uchazeče o zaměstnání? Investují samotné podniky do dovedností svých zaměstnanců, a jak to probíhá v praxi? Jsou dobře využívány dostupné poznatky o dovednostech?²⁹

- Má přechod ke klimatické neutralitě širší sociální dopady, jako např. dopady na soudržnost komunit, životní podmínky, energetickou chudobu nebo přístup k veřejným službám, které postihují dané území?
- Existuje riziko vyliďňování konkrétně související s transformací na klimaticky neutrální hospodářství a ve kterých segmentech populace? Jsou transformací konkrétně postiženi mladí lidé?
- Je oblast sociálních služeb přizpůsobena úkolům souvisejícím s transformací? Má dostatečnou kapacitu, aby zvládla potenciální příliv „nových klientů“? Má prostředky pro poskytování nových služeb a provádění zásahů doplňujících transformaci trhu práce a propojení s příjemci? Má nezbytné protokoly o spolupráci s aktivními politikami trhu práce, s oblastmi odborné přípravy a vzdělávání, aby mohla komplexně doplňovat systém podpory? Jsou dostupné komunitní sociální služby?
- Musí být v návaznosti na transformaci řešeny nepříznivé environmentální dopady, například dopady na kvalitu půdy a vody, dopady na stav ekosystémů nebo dopady související s rekultivací půdy?

5. DRUHÝ OPERACÍ, KTERÉ LZE PODPOROVAT PRO SPRÁVEDLIVOU TRANSFORMACI

<i>Příslušná ustanovení právních předpisů</i>	
<i>Nariadení</i>	<i>Články, body odůvodnění nebo přílohy</i>
Nařízení o Fondu pro spravedlivou transformaci (2021/1056)	Článek 2 – Specifický cíl Článek 8 – Rozsah podpory Článek 9 – Vyloučení z oblasti působnosti podpory Článek 11 – Plány spravedlivé územní transformace Příloha II – Vzor plánů spravedlivé územní transformace (oddíl 2) 5., 6., 12., 13., 14. a 16. bod odůvodnění
Nařízení o společných ustanoveních (2021/1060) ³⁰	Článek 9 – Horizontální zásady Článek 36 – Technická pomoc členských států Článek 63 – Způsobnost

²⁹ Takové, které jsou shromažďovány aliancemi v rámci plánu pro odvětvovou spolupráci v oblasti dovedností, <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1415&langId=en>, pomocí online nástroje pro analýzu volných míst pro Evropu střediska Cedefop (OVATE), <https://www.cedefop.europa.eu/en/data-visualisations/skills-online-vacancies>, Přehledu dovedností EU, <https://skillspanorama.cedefop.europa.eu/en>, a vnitrostátních strategií v oblasti dovedností vypracovaných s technickou pomocí OECD podporovanou ze strany EU, <https://www.oecd.org/skills/nationalskillsstrategies/>

³⁰ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1060 ze dne 24. června 2021 o společných ustanoveních pro Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond plus, Fond soudržnosti, Fond pro spravedlivou transformaci a Evropský námořní, rybářský a akvakulturní fond a o finančních

„opatření podporovaná z FST (by) měla přímo přispět ke zmírnění dopadu transformace zmírněním jejího negativního vlivu na zaměstnanost a financováním diverzifikace a modernizace místního hospodářství“ (5. bod odůvodnění nařízení o FST)

Veškeré činnosti podporované z fondu FST musí souviset s jeho specifickým cílem a přispívat k provádění plánů spravedlivé územní transformace. Cílem fondu FST je zmírnit dopady transformace podporou nejvíce postižených území. Přitom podporuje vyváženou sociálně-ekonomickou transformaci na těchto územích a usiluje o to, aby jejich ekonomiky obstály i v budoucnosti, aby byly jejich pracovníkům nabídnuty přiměřené příležitosti a byli podpořeni uchazeči o zaměstnání. Investice z fondu FST by se proto měly zaměřovat především na diverzifikaci místních hospodářství a na rekvalifikaci nebo zvyšování kvalifikace pracovníků a uchazečů o zaměstnání. Podporovány mohou být i jiné činnosti spadající do tematické oblasti působnosti nařízení o fondu FST, pokud je v plánu spravedlivé územní transformace odůvodněn jejich přínos ke zmírnění dopadu transformace.

Všechny operace podporované z fondu FST musí přinášet prospěch územím uvedeným v plánu spravedlivé územní transformace v souladu s čl. 36 odst. 3 nařízení o společných ustanoveních.

1.1 Hospodářská diverzifikace a dovednosti

K tomu, aby území postižená transformací mohla dosáhnout větší **hospodářské diverzifikace**, může fond FST poskytnout podporu podnikům a hospodářským zúčastněným stranám, např. podporu produktivních investic³² do malých a středních podniků (včetně mikropodniků a začínajících podniků). Může též investovat do zakládání nových podniků, mimo jiné prostřednictvím podnikatelských inkubátorů a poradenských služeb. Náležitá pozornost by měla být věnována odvětvím se silným potenciálem tvorby pracovních míst, aby se zmírnil vliv na zaměstnanost³³, zejména v odvětvích s růstovým potenciálem, jako je hodnotový řetězec surovin³⁴.

---

pravidlech pro tyto fondy a pro Azylový, migrační a integrační fond, Fond pro vnitřní bezpečnost a Nástroj pro finanční podporu správy hranic a vízové politiky.

³¹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2003/87/ES ze dne 13. října 2003 o vytvoření systému pro obchodování s povolenkami na emise skleníkových plynů v Unii a o změně směrnice Rady 96/61/ES.

³² Produktivní investice by měly být chápány jako investice do fixního kapitálu nebo nehmotných aktiv podniků za účelem výroby zboží nebo poskytování služeb, čímž přispějí k tvorbě hrubého kapitálu a zaměstnanosti.

³³ To může zahrnovat energetickou účinnost a energii z obnovitelných zdrojů s prokázaným potenciálem tvorby pracovních míst. Podle zprávy střediska JRC existuje značný potenciál pro zavádění čistých energetických technologií, energetickou účinnost a tvorbu pracovních míst v uhelných regionech. Pracovní místa hodnověrně odvozená do roku 2030 z regionálního dopadu dekarbonizace by mohla představovat nejméně 90 % stávajících pracovních míst souvisejících s uhlím a do roku 2050 vzrůst na 100 % (Kapetaki, Z., Ruiz, P. et al. (2020). *Clean energy technologies in coal regions: Opportunities for jobs and growth. Deployment potential and impacts.* (Čisté energetické technologie v uhelných regionech: příležitosti pro zaměstnanost a růst; možnosti a dopady jejich zavádění) JRC).

³⁴ COM(2020) 474 final.

Pro zmírnění negativních důsledků na **zaměstnanost** může fond FST podporovat zvyšování kvalifikace a rekvalifikaci (včetně odborné přípravy) pracovníků a uchazečů o zaměstnání v odvětvích s místním potenciálem pro zaměstnanost (buď stávajících, nebo těch, která je třeba vytvořit). Může také podpořit pomoc uchazečům o zaměstnání při hledání zaměstnání (pokyny a poradenství, posuzování a validace předchozího učení) a podpořit jejich aktivní zapojení na trhu práce. Pomoc pro uchazeče o zaměstnání může přinést prospěch také propuštěným pracovníkům, kteří ztratili zaměstnání v odvětvích na územích zahrnutých do plánu spravedlivé územní transformace, a to i v případě, že nemají na daném území své bydliště. Z fondu FST nelze financovat systémy předčasného odchodu do důchodu nebo mechanismy náhrad pro pracovníky, kteří byli propuštěni.

Hospodářská diverzifikace a zvyšování kvalifikace nebo rekvalifikace souvisejí s cíli strategií pro inteligentní specializaci (S3) a s podporou poskytovanou v rámci těchto strategií. V této souvislosti by měl být zajištěn soulad s příslušnou aktualizovanou strategií S3 (jak je stanoveno v čl. 11 odst. 4 nařízení o FST), neboť podpora nových hospodářských činností by v příslušných případech měla být zaměřena na oblasti, které jsou v těchto strategiích označeny za slibné. Jinými slovy, fond FST by měl podporovat rozvoj v souladu s vlastním potenciálem a možnostmi území.

„Všechny podporované činnosti by měly být vykonávány při plném respektování závazků a priorit Unie v oblasti klimatu a životního prostředí a v sociální oblasti [...] Je třeba, aby tyto investice byly dlouhodobě udržitelné s přihlédnutím ke všem cílům Zelené dohody pro Evropu“ (12. bod odůvodnění nařízení o FST)

Podpora hospodářské diverzifikace z fondu FST může být zaměřena pouze na činnosti, které odpovídají cílům Zelené dohody pro Evropu, v souladu s požadavky stanovenými v nařízení o společných ustanoveních³⁵. Kromě činností, které jsou nařízením vyloučeny (viz oddíl 5.4), se Zelená dohoda pro Evropu rovněž snaží vyhnout se podpoře hospodářských činností, které by vážně poškodily cíle v oblasti životního prostředí (včetně zmírňování dopadů změny klimatu), jako je např. neudržitelná biomasa. Při zvažování podpory jiných hospodářských činností z fondu FST by proto tyto činnosti měly být pečlivě posouzeny s cílem určit, zda dosahují cíle stanovené v nařízení o FST, dodržují zásadu „významně nepoškozovat“ a zda nedochází ke konzervaci postupů, které nejsou slučitelné s klimatickou neutralitou.

1.2 Další způsobilé činnosti

Fond FST by měl především podporovat hospodářskou diverzifikaci a opatření k řešení negativních dopadů na zaměstnanost, avšak způsobilé jsou i **další činnosti**. Tyto činnosti zahrnují výzkum a inovace, investice do energetické účinnosti a do energie z udržitelných zdrojů, do inteligentní a udržitelné místní mobility, do digitalizace, do regenerace půdy³⁶, do

³⁵ Ustanovení čl. 9 odst. 1 nařízení o společných ustanoveních.

³⁶ Pokud jde o činnosti uvedené v čl. 8 odst. 2 písm. i), členské státy by měly prověřit, zda není možné provést tyto činnosti zcela nebo zčásti na účet znečišťovatele v rámci stávajících právních povinností vztahujících se na znečišťovatele, například v rámci podmínek stanovených v environmentálním povolení nebo v rámci povinností provozovatelů stanovených ve směrnici o odpovědnosti za životní prostředí (2004/35/ES).

oběhového hospodářství a do sociální infrastruktury pro účely zařízení péče o děti a seniory a školicích středisek, včetně místních sociálních zařízení, jak je stanoveno v čl. 8 odst. 2 nařízení o FST. Tyto činnosti lze považovat za prioritní z hlediska podpory z fondu FST, pokud 1) přímo souvisejí se specifickým cílem fondu FST (stanoveným v čl. 8 odst. 1 nařízení o FST, viz výše) a pokud 2) jasně přispívají k provádění plánu spravedlivé územní transformace. To znamená, že investice do těchto oblastí musí být odůvodněny tím, že přispívají ke zmírňování dopadů transformace a že souvisejí s výzvami transformace identifikovanými v plánu spravedlivé územní transformace.

Pokud nelze zdůvodnit, že investice pomáhají zmírnit dopady transformace a že souvisejí s transformačními výzvami uvedenými v plánu spravedlivé územní transformace (např. pokud investice nejsou zaměřeny na hospodářskou diverzifikaci nebo na jiné výzvy vyplývající z transformace, avšak mají přímo přispět k cílům politik v oblasti inovací, energetiky, mobility, digitalizace, životního prostředí, vzdělávání a odborné přípravy nebo sociálního začleňování), měly by být zváženy jiné zdroje financování než fond FST (viz oddíl 8).

Z fondu FST lze rovněž podporovat **technickou pomoc**. To zahrnuje činnosti nezbytné pro účinnou správu a využívání fondu FST, včetně budování kapacit partnerů, a poskytování financování na takové funkce jako příprava, odborná příprava, řízení, monitorování, hodnocení, viditelnost a komunikace.

1.3 Investice do velkých podniků a činnosti v rámci systému pro obchodování s emisemi (ETS)

Aby bylo možné reagovat na řádně odůvodněné transformační výzvy na daném území, může fond FST za určitých podmínek poskytovat podporu velkým podnikům a v rámci průmyslových zařízení pro investice snižující emise skleníkových plynů z činností uvedených v příloze I směrnice o systému EU pro obchodování s emisemi³⁷, což podle ustanovení o EFRR a Fondu soudržnosti není možné. Pokud se plánuje takovou podporu poskytovat, musí být v plánu spravedlivé územní transformace uveden seznam operací, který je v případě velkých podniků pouze orientační³⁸.

Velké podniky (podniky, které nejsou malými a středními podniky) mohou obdržet podporu z fondu FST pro produktivní investice ve velmi omezených případech v oblastech označených jako podporované oblasti v souladu s čl. 107 odst. 3 písm. a) a c) Smlouvy o fungování EU. V souladu s čl. 8 odst. 2 druhým pododstavcem a čl. 11 odst. 2 písm. h) nařízení o FST musí plány spravedlivé územní transformace prokázat, že tyto investice kumulativně splňují tyto čtyři podmínky:

1. jsou nezbytné k provedení plánu spravedlivé územní transformace;
2. přispívají k transformaci na klimaticky neutrální hospodářství do roku 2050 a k dosažení souvisejících cílů v oblasti životního prostředí;

---

³⁷ Směrnice 2003/87/ES.

³⁸ V případě podpory produktivních investic velkých podniků v podporovaných oblastech podle písmene c) však musejí být v seznamu obsaženém v plánu spravedlivé územní transformace výslovně uvedeny operace, které mají být podpořeny.

3. jejich podpora je nezbytná pro vytváření pracovních míst na určeném území;
4. nevedou k přemístění podniku, jak je požadováno podle článku 66 nařízení o společných ustanoveních.

Veřejná podpora pro velké podniky na produktivní investice je povolena, pokud je v souladu s podmínkami stanovenými v pokynech k regionální státní podpoře, které vstoupí v platnost od roku 2022³⁹.

V oblastech typu „a“ je povolena veřejná podpora pro velké podniky na počáteční investice.

V oblastech podle písmene c) je podpora pro velké podniky na produktivní investice v zásadě omezená pouze na počáteční investice, které vytvářejí novou hospodářskou činnost. Je-li však cílem investice diverzifikace produkce provozovny do výrobků, které dříve nevyráběla, nebo zásadní změna celkového výrobního procesu výrobku (výrobků), jehož (jichž) se investice do dané provozovny týká, je podpora pro velké podniky přípustná také v oblastech podle písmene c) za předpokladu, že jsou kumulativně splněny tyto tři podmínky:

1. regionální podpora se týká počáteční investice na území určeném pro podporu spolufinancovanou z fondu FST v oblasti podle písmene c), kde je HDP na obyvatele nižší než 100 % průměru EU-27;
2. investice i příjemce jsou uvedeni v plánu spravedlivé územní transformace členského státu schváleném Komisí; a
3. státní podpora na investici je pokryta do maximální povolené výše z fondu FST.

V rámci plánu spravedlivé územní transformace by mělo být poskytnuto odůvodnění, že taková podpora je nezbytná, prostřednictvím analýzy nedostatků, z níž vyplývá, že bez těchto investic by očekávané ztráty pracovních míst překročily očekávaný počet vytvořených pracovních míst. Analýza nedostatků by měla zahrnovat odhadovaný rozdíl mezi očekávanou ztrátou pracovních míst a potenciálním počtem pracovních míst vytvořených prostřednictvím podpory z fondu FST (např. investic do hospodářské diverzifikace pro malé a střední podniky). Tento odhad může být založen na historických důkazech o vytváření pracovních míst malými a středními podniky na daném území, analýze současné zaměstnanosti malých a středních podniků v regionu, průzkumech týkajících se perspektiv zaměstnanosti nebo na jiných metodách.

V průmyslových zařízeních mohou být z fondu FST podporovány **investice sloužící k dosažení snížení emisí skleníkových plynů z činností uvedených ve směrnici o systému ETS**, a to při splnění některých podmínek. V souladu s čl. 8 odst. 2 třetím pododstavcem a čl. 11 odst. 2 písm. i) nařízení o FST musí plány spravedlivé územní transformace prokázat, že tyto investice kumulativně splňují tyto tři podmínky:

1. přispějí k transformaci na klimaticky neutrální hospodářství;

---

³⁹ Jakákoli podpora z fondu FST poskytnutá před 31. prosincem 2021 musí být v souladu s platnými pokyny k regionální státní podpoře.

2. povedou k podstatnému snížení emisí skleníkových plynů výrazně pod příslušné referenční hodnoty zavedené pro přidělování bezplatných povolenek podle směrnice o systému ETS; a
3. jsou nezbytné k ochraně významného počtu pracovních míst na daném území.

Investice za účelem snížení emisí skleníkových plynů z činností v rámci systému ETS nejsou omezeny na území označená za podporovaná území v souladu s čl. 107 odst. 23 písm. a) a c) Smlouvy o fungování EU.

Investice do takových činností za tímto účelem by musely být v souladu s dlouhodobým cílem EU stát se do roku 2050 klimaticky neutrální. Vzhledem k dlouhým investičním cyklům v průmyslu by investice měly obstát i v budoucnosti a neměly by vést k „závislosti na uhlíku“ nebo k uvízlým aktivům. Konkrétně to znamená, že investice do činností v rámci systému ETS podporované z fondu FST by měly vést k prohloubení změn směřujících ke klimaticky neutrálnímu hospodářství. A naopak, z fondu FST nelze podporovat investice, jež vedou jen k postupnému zlepšování ve snižování emisí skleníkových plynů, aniž by dosáhly hlubokých změn směřujících ke klimaticky neutrálnímu hospodářství, a z fondu FST nelze podporovat ani investice, které již odstartoval systém ETS (např. optimalizace procesů, zlepšování energetické účinnosti nebo rekuperace tepla).

Pokud investice vede k významnému snížení emisí skleníkových plynů výrazně pod příslušné referenční hodnoty zavedené pro přidělování bezplatných povolenek podle směrnice o systému ETS⁴⁰, neměly by emise skleníkových plynů být také vyšší než průměrné emise 10 % nejlepších zařízení v rámci systému ETS. U průmyslových procesů by mohly být posuzovány například investice do zachycování a ukládání uhlíku, elektrifikace procesů a využití vodíku. V energetice je podpora činností v rámci ETS z FST omezena vyloučením podpory činností v oblasti fosilních paliv (viz čl. 9 písm. d) a oddíl 5.4) a tím, že pro toto odvětví neexistují žádné příslušné referenční hodnoty.

Plán spravedlivé územní transformace by měl ukázat, jak investice povedou k významnému snížení emisí skleníkových plynů výrazně pod příslušné referenční hodnoty, a to porovnáním současné intenzity emisí (emise na jednotku vyrobeného produktu) s očekávaným zlepšením a konečné intenzity emisí s příslušnými referenčními hodnotami. V plánu spravedlivé územní transformace by mělo být rovněž uvedeno, jak přivede dotčený závod ke klimaticky neutrálním operacím. Výsledné operace musí být v souladu s pravidly EU pro poskytování státní podpory.

A konečně, plán spravedlivé územní transformace by měl prokázat, že investice do činnosti v rámci systému ETS jsou nezbytné k ochraně významného počtu pracovních míst. Počet chráněných pracovních míst by měl být odhadnut v každém jednotlivém případě s ohledem na pracovní náročnost výroby u dotčených hospodářských subjektů, specifické technologické charakteristiky odvětví a podmínky na trhu práce na dotčených územích.

---

⁴⁰ https://ec.europa.eu/clima/policies/ets/allowances/industrial_en

1.4 Vyloučené investice

Vzhledem k tomu, že nařízení o FST obsahuje úplný seznam způsobilých investic do činností splňujících specifický cíl fondu FST, investice do činností, které do této oblasti působnosti nespádají, nelze podporovat.

Článek 9 nařízení o FST navíc výlučně vylučuje z oblasti působnosti podpory následující investice:

- vyřazování jaderných elektráren z provozu nebo jejich výstavba,
- výroba a zpracování tabáku a tabákových výrobků a jejich uvádění na trh,
- podniky v obtížích ve smyslu čl. 2 bodu 18 nařízení Komise (EU) č. 651/2014⁴¹, ledaže je to povoleno podle dočasných pravidel státní podpory stanovených k řešení mimořádných okolností nebo v rámci podpory *de minimis* na stimulaci investic snižujících náklady na energii v souvislosti s transformací energetiky,
- investice související s výrobou, zpracováním, přepravou, distribucí, skladováním nebo spalováním fosilních paliv.

Vyloučení fosilních paliv omezuje potenciální investice do vodíku na bázi fosilních paliv. Výroba vodíku z obnovitelných zdrojů spadá do oblasti působnosti fondu FST a lze ji podporovat⁴². Jakýkoli jiný typ výroby vodíku podléhá omezení týkajícího se vyloučení fosilních paliv a nelze jej podporovat. Vyloučeny jsou také veškeré investice do „čistých“ uhelných technologií, výroby koksu nebo jiných procesů, které zahrnují uhlí. Investice do zachycování a využití methanu uvolňovaného z aktivních uhelných dolů nejsou způsobilé vzhledem k tomu, že je fosilního původu⁴³. Obdobně nejsou způsobilé ani investice do meziproductů při výrobě fosilních paliv nebo do neenergetického užití fosilních paliv (např. meziproductů při výrobě ropy z břidlic nebo popele z ropných břidlic), pokud jsou technicky neoddělitelné od probíhající výroby samotného fosilního paliva.

Vyloučení fosilních paliv rovněž omezuje potenciální podporu činností v rámci systému ETS. Podporu z fondu FST například nelze poskytnout na výměnu kotlů v průmyslových zařízeních za účinnější, na optimalizaci vysoké pece a instalaci systému rekuperace tepla, pokud toto teplo pochází ze spalování fosilních paliv. Dále je vyloučena podpora na výrobu elektřiny nebo tepla, pokud obsahuje pokračující využívání fosilních paliv. Způsobilé nejsou ani investice s cílem snížit emise skleníkových plynů v rafinériích fosilních paliv v důsledku

⁴¹ Nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem (Úř. věst. L 187, 26.6.2014, s. 1).

⁴² Vodík z obnovitelných zdrojů (označovaný též jako zelený vodík nebo čistý vodík) je vodík vyráběný elektrolýzou vody (v elektrolyzáru poháněném elektřinou), přičemž tato elektřina pochází z obnovitelných zdrojů. Vodík z obnovitelných zdrojů může být také vyráběn reformováním bioplynu (nikoli zemního plynu) nebo biochemickou přeměnou biomasy, je-li v souladu s požadavky udržitelnosti („Vodíková strategie pro klimaticky neutrální Evropu“ – COM(2020) 301 final.)

⁴³ To by se však nemělo týkat investic zaměřených na zamezení nebo snížení emisí methanu z uzavřených uhelných, ropných a plynárenských závodů (nebo těch, které se nacházejí v procesu uzavírání) v souvislosti s rehabilitačními opatřeními, pokud existuje jasné riziko nebo neexistuje žádná alternativa, jak se vyhnout úniku methanu.

vyloučení zpracování fosilních paliv⁴⁴. Jedinou výjimkou by byla úplná transformace rafinérie na biorafinérii (tj. zařízení zpracovávající zbytkové oleje, udržitelné rostlinné oleje / energetické plodiny atd.). Zpracování fosilních paliv je vyloučeno, avšak použití technologií snižujících emise, jako např. zachycování a ukládání uhlíku v průmyslových zařízeních spadajících do oblasti působnosti směrnice o systému ETS (mimo jiné pro výrobu vodíku pro průmyslové účely vyráběného s nízkými emisemi uhlíku) by mohlo být způsobilé za předpokladu, že emise jsou výrazně pod příslušnými referenčními hodnotami.

„rekonstrukce a modernizace sítí dálkového vytápění s cílem zlepšit energetickou účinnost systémů dálkového vytápění a investice do výroby tepla, pokud tato zařízení vyrábějí teplo výhradně na základě obnovitelných zdrojů energie“ (čl. 8 odst. 2 písm. g) nařízení o FST)

Omezená je také podpora z fondu FST pro investice do soustav **dálkového vytápění**. V souladu s čl. 8 odst. 2 písm. g) nařízení o FST jsou totiž investice do výroby tepla možné pouze v případě, pokud je založena výhradně na obnovitelných zdrojích energie a je v souladu s požadavky směrnice o obnovitelných zdrojích energie. V tomto ohledu investice do výroby tepla na bázi fosilních paliv nebo do výroby energie z odpadů v souvislosti s dálkovým vytápěním nemohou získat podporu z fondu FST. Rekonstrukce a modernizace sítí dálkového vytápění (například těch, které obsahují práce na potrubí beze změny zdroje tepla) jsou možné, pokud tyto investice vedou ke zlepšení energetické účinnosti soustav dálkového vytápění. Přednost by měly dostat ty investice, které uplatňují holistický přístup a přeměňují soustavy dálkového vytápění na účinné dálkové vytápění v souladu se směrnicí o energetické účinnosti⁴⁵. Stejně jako je tomu u veškeré podpory z fondu FST pro podniky, investice do systémů dálkového vytápění a chlazení musí být v souladu s pravidly EU pro poskytování státní podpory.

---

⁴⁴ To tudíž zahrnuje také jakékoli použití zachycování a ukládání uhlíku nebo pyrolýzy při výrobě vodíku pro využití v rafinériích na bázi fosilních paliv.

⁴⁵ „účinným dálkovým vytápěním a chlazením“ [se rozumí] soustava dálkového vytápění nebo chlazení, která používá alespoň 50 % energie z obnovitelných zdrojů, 50 % odpadního tepla, 75 % tepla z kombinované výroby tepla a elektřiny nebo 50 % z kombinace této energie a tepla; čl. 2 bod 41 směrnice o energetické účinnosti.

6. PROGRAMOVÁNÍ

<i>Příslušná ustanovení právních předpisů</i>	
<i>Nařízení</i>	<i>Články, body odůvodnění nebo přílohy</i>
Nařízení o Fondu pro spravedlivou transformaci (2021/1056)	Článek 10 – Programování zdrojů FST Článek 11 – Plány spravedlivé územní transformace 17. bod odůvodnění.
Nařízení o společných ustanoveních (2021/1060)	Článek 8 – Partnerství a víceúrovňová správa Článek 22 – Obsah programů Článek 27 – Převod zdrojů z EFRR a ESF+ do FST

Stejně jako je tomu u jiných fondů politiky soudržnosti, spadá fond FST do sdíleného řízení. Komise a každý členský stát musí přijmout dohodu o partnerství a jeden nebo několik programů. Členské státy mohou vypracovat samostatný program fondu FST nebo mohou programovat zdroje fondu FST v jedné nebo více specializovaných prioritách v programech podporovaných z fondu EFRR, Fondu soudržnosti nebo fondu ESF+. Jedna priorita by měla odpovídat jedinému specifickému cíli FST.

Plán (plány) spravedlivé územní transformace bude předložen (budou předloženy) v rámci programu nebo jako žádost o jeho změnu. Plán spravedlivé územní transformace bude následně posouzen v rámci standardního postupu posouzení programu. Členské státy předloží plán spravedlivé územní transformace spolu s programy ke schválení za předpokladu, že jejich plán (plány) je (jsou) vyspělý (zralé) a úplný (úplné). To znamená, že zdroje fondu FST mohou být začleněny prostřednictvím změny programu tak, aby bylo poskytnuto více času na vypracování plánu spravedlivé územní transformace a aby nedocházelo ke zpoždění běžného schvalovacího postupu.

Jeden plán spravedlivé územní transformace může pokrývat jedno nebo více způsobilých území. Členské státy musí stanovit strukturu svého plánu spravedlivé územní transformace, včetně jeho vztahu k programu (programům) podporovanému (podporovaným) z fondu FST. V ideálním případě by jediný plán spravedlivé územní transformace měl odpovídat jedinému programu. Je-li podpora z fondu FST poskytována v rámci členského státu prostřednictvím několika programů, každý program by měl zahrnovat plán spravedlivé územní transformace odpovídající území nebo územím, na něž se fond FST vztahuje, a která patří k dané programové oblasti. Chce-li členský stát zřídit samostatný program pro všechna území způsobilá pro financování z fondu FST, může tato území spojit do jednoho plánu spravedlivé územní transformace, který bude zobrazovat jejich charakteristické rysy ve stejném vnitrostátním kontextu. Členské státy rovněž mohou předložit jeden program s několika plány spravedlivé územní transformace, nebo jeden plán spravedlivé územní transformace může odpovídat více programům⁴⁶.

⁴⁶ Pokud jeden plán spravedlivé územní transformace odpovídá více programům, je nutné vzít v úvahu dva důsledky. Za prvé, přidružení plánu spravedlivé územní transformace k několika programům může způsobit potíže s následnými změnami různých programů, budou-li v plánu spravedlivé územní transformace provedeny změny. Za druhé, taková situace může vyvolat problémy týkající se

Při posuzování plánu (plánů) spravedlivé územní transformace bude Komise věnovat zvýšenou pozornost těmto situacím:

- Plány spravedlivé územní transformace pokrývající investice z FST do několika programů: tyto plány spravedlivé územní transformace budou posuzovány jen jednou, v rámci prvního programu zaslaného Komisi, pokud členský stát neprovede ve svém plánu spravedlivé územní transformace další změny. Komise přesto zkontroluje, zda jsou prvky všech ostatních programů, specifické pro fond FST, v souladu s plánem spravedlivé územní transformace.
- Posouzení souladu oddílu 1.1 plánu spravedlivé územní transformace týkající se transformace na klimaticky neutrální hospodářství: tato část vnitrostátního transformačního procesu by v příslušných případech měla být stejná v každém plánu spravedlivé územní transformace předloženém týmě členským státem.

Členské státy mohou řešit současně a integrovaným způsobem různé problémy a potřeby v oblasti rozvoje související s hospodářskými, sociálními a environmentálními rozměry transformačního procesu na daném území, jak je vysvětleno v příslušném plánu spravedlivé územní transformace. Aby byl tento územní a integrovaný přístup zachován, členské státy by se měly vyhnout rozdělení priority FST mezi investice typu EFRR a typu ESF+ nebo rozdělení zdrojů FST mezi programy EFRR a ESF+.

Priorita fondu FST bude zahrnovat zdroje tohoto fondu a rovněž ty zdroje z fondů EFRR a ESF+, které jsou dobrovolně převedeny v souladu s článkem 27 nařízení o společných ustanoveních a čl. 10 odst. 2 nařízení o FST. Měly by být dodrženy tyto tři limity:

- na úrovni členského státu (článek 27 nařízení o společných ustanoveních):
  - celková výše zdrojů z EFRR a ESF+ převedených do FST by neměla přesáhnout trojnásobek částky podpory z FST z víceletého finančního rámce,
  - zdroje převedené z fondů EFRR nebo z ESF+ by neměly přesáhnout 15 % příslušného přidělu z fondů EFRR a ESF+ dotčenému členskému státu,
- na úrovni programu (čl. 10 odst. 2 nařízení o FST): na úrovni priority fondu FST by celková výše zdrojů z fondů EFRR a ESF+ převedených do fondu FST by neměla překročit trojnásobek částky podpory z fondu FST na danou prioritu (pouze zdroje z víceletého finančního rámce).

7. PARTNERSTVÍ

<i>Příslušná ustanovení právních předpisů</i>	
<i>Nařízení</i>	<i>Články, body odůvodnění nebo přílohy</i>
Nařízení o Fondu pro spravedlivou transformaci (2021/1056)	Článek 11 – Plány spravedlivé územní transformace Příloha II – Vzor plánů spravedlivé územní transformace 15. a 18. bod odůvodnění
Nařízení o společných ustanoveních (2021/1060)	Článek 8 – Partnerství a víceúrovňová správa
<i>Související právní předpisy</i>	
Směrnice o strategickém posuzování vlivů na životní prostředí ⁴⁷	

Aby byl fond FST úspěšný a aby byly úspěšné všechny iniciativy v rámci Zelené dohody pro Evropu, je naprosto nezbytné **zapojení a angažovanost veřejnosti** a všech zúčastněných stran. V prosinci 2020 Komise přijala evropský klimatický pakt, jehož cílem je spojit lidi, společenství a organizace k urychlení opatření v oblasti klimatu a vybudování zelenější Evropy.⁴⁸ Klimatický pakt poskytuje prostor pro různé zúčastněné strany a občanskou společnost, aby se spojily a společně vyvíjely a prováděly řešení v oblasti klimatu a převáděly je v závazky ke klimatickým opatřením. Podobně i konference o budoucnosti Evropy⁴⁹, zahájená v dubnu 2021, přinese konkrétní doporučení ohledně úkolů a priorit Evropy, zejména prostřednictvím nově vytvořených panelových diskusí občanů, na nichž občané z celého kontinentu povedou dialog tváří v tvář. Jednou z priorit je zajištění spravedlivé a inkluzivní transformace.

Pro fond FST je nanejvýš důležitá **zásada partnerství**, klíčový charakteristický rys politiky soudržnosti. Nařízení o společných ustanoveních stanoví, aby členské státy organizovaly komplexní partnerství zahrnující přinejmenším regionální a místní orgány, hospodářské a sociální partnery, občanskou společnost (jako jsou partneři v oblasti životního prostředí, nevládní organizace), výzkumné instituce a vysoké školy⁵⁰. Tito partneři by měli být také zapojeni do přípravy, provádění a hodnocení programů fondu FST a plánů spravedlivé územní transformace. Toto partnerství by mělo být rozvíjeno v souladu s kodexem chování stanoveným Komisí⁵¹. Součástí strategického posuzování vlivů programů, jež zahrnují fond FST, na životní prostředí bude dále proces veřejné konzultace.

„Členské státy spolu s příslušnými místními a regionálními orgány dotčených území připraví jeden nebo více plánů spravedlivé územní transformace“ (čl. 11 odst. 1 nařízení o FST)

Plány spravedlivé územní transformace mohou zohledňovat a řešit skutečnou situaci na místě a ovlivňovat spravedlivou transformaci pouze v případě, že se zapojí všechny příslušné zúčastněné strany na vnitrostátní, regionální a místní úrovni a přijmou odpovědnost za

⁴⁷ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2001/42/ES ze dne 27. června 2001 o posuzování vlivů některých plánů a programů na životní prostředí.

⁴⁸ https://europa.eu/climate-pact/index_cs

⁴⁹ <https://futureu.europa.eu/>

⁵⁰ Článek 8 nařízení o společných ustanoveních.

⁵¹ Nařízení v přenesené pravomoci (EU) č. 240/2014.

transformaci na jejich území. Místní zúčastněné strany, včetně hospodářských a sociálních partnerů (jako jsou odbory, mezi jinými odbory zastupující horníky), a subjekty zastupující občanskou společnost (včetně mládežnických organizací, ekologických nevládních organizací atd.) by měly být plně mobilizovány v diskusi o budoucnosti jejich území. Aby mohly tyto zúčastněné strany náležitě a aktivně pomáhat ve fázi provádění, monitorování a hodnocení, měly by se stát členy monitorovacích výborů v rámci odpovídajících programů. Kromě toho by měly mít svá vlastní místní ujednání o monitorování provádění plánů spravedlivé místní transformace.

Za účelem řešení specifické situace a úlohy žen v transformaci na klimaticky neutrální hospodářství by měla být podporována **genderová rovnost**. Důležitou úlohu při zajišťování rovných příležitostí hrají účast žen na trhu práce, podnikání žen a rovné odměňování. Fond pro spravedlivou transformaci by měl rovněž věnovat zvláštní pozornost zranitelným skupinám, které jsou neúměrně postiženy nepříznivými dopady transformace, jako jsou pracovníci se zdravotním postižením.

Je důležité, aby do správy a řízení fondu FST byli aktivně zapojeni mladí lidé. Hospodářství, jež obstojí i v budoucnosti, není možné vybudovat bez zapojení těch, kdo budou v budoucnosti žít a utvářet ji. Fond FST je o vynalézání nové hospodářské a sociální budoucnosti pro tyto oblasti a mladí lidé v tom musejí hrát aktivní úlohu⁵².

Pokud jde o specifickou úlohu zúčastněných stran při programování a provádění fondu FST, měly by být vzaty v úvahu:

- pravomoci orgánů na různých úrovních při provádění specifických druhů činností stanovených v čl. 8 odst. 2 nařízení o FST,
- možnost aktivního zapojení zúčastněných stran na regionální a místní úrovni do programování a provádění FST,
- potřeba vzájemné doplňkovosti opatření na dotčených územích,
- administrativní kapacita různých orgánů pro provádění a programování fondu FST.

Náležitá pozornost by dále měla být věnována právním požadavkům týkajícím se makroregionální, meziregionální, přeshraniční a nadnárodní spolupráce podle čl. 22 odst. 3 písm. a) bodu i) a čl. 22 odst. 3 písm. d) bodu vi) nařízení o společných ustanoveních, neboť různé typy spolupráce mezi dotčenými územími umožní společně řešit některé úkoly spojené s transformací a společně využívat související příležitosti.

---

⁵² Sada nástrojů „Mládež pro spravedlivou transformaci“ nabízí podporu při zapojení mládeže do provádění fondu FST, viz https://ec.europa.eu/regional_policy/en/information/publications/guides/2021/youth-for-a-just-transition-a-toolkit-for-youth-participation-in-the-just-transition-fund. Toto zapojení by kromě toho mohlo navázat na stávající struktury pro angažovanost mládeže, např. na síť mladých lidí v rámci programů Interreg a makroregionálních strategií, iniciativu Interreg – Mladí dobrovolníci a mládež, která se přihlásila k Manifestu pro mladé lidi o podobě evropské politiky spolupráce a jeho doporučením týkajícím se zapojení mládeže. Podrobněji viz https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/brochure/youth_manifesto_interreg_cs.pdf.

„by Komise měla vytvořit platformu pro spravedlivou transformaci, která by navázala na stávající platformu pro uhelné regiony procházející transformací a umožnila dvoustrannou a mnohostrannou výměnu získaných zkušeností a osvědčených postupů ve všech dotčených odvětvích“ (18. bod odůvodnění nařízení o FST)

Platforma pro spravedlivou transformaci byla zřízena na podporu přístupu všech zúčastněných stran k dostupné podpoře. Pravidelně jsou pořádány akce zaměřené na sdílení znalostí a osvědčených postupů, podporu budování kapacit a dvoustrannou a mnohostrannou výměnu názorů ve všech dotčených odvětvích a poskytování poradenství k otázkám spravedlivé transformace orgánům a zúčastněným stranám zapojeným do činností souvisejících s mechanismem pro spravedlivou transformaci. Součástí jsou i specializované webové stránky a kontaktní formulář⁵³.

Platforma pro regionální spolupráci navazuje na iniciativu Uhlé regiony procházející transformací, která bude uplatňovat specializovaný pracovní postup pro regiony s těžbou uhlí, rašeliny a ropných břidlic v EU, a tuto iniciativu rozvíjí⁵⁴. Platforma bude též poskytovat poradenství prostřednictvím několika pracovních skupin zaměřené na zapojení zúčastněných stran a na konkrétní uhlíkově náročná odvětví, a sice výrobu oceli, cementu a chemickou výrobu.

Komise navíc plánuje vytvořit v rámci této platformy databázi projektů a odborníků, která umožní vytvořit síť, kde členské státy, regiony a zúčastněné strany budou moci sdílet názory a osvědčené postupy, a pomůže vytvořit udržitelnou rezervu projektů.

V zásadě bude platforma pro spravedlivou transformaci poskytovat pomoc regionům určeným v plánech spravedlivé územní transformace. K účasti na činnosti platformy zaměřené na usnadnění výměny názorů a studium politik mohou být vyzvány i jiné regiony, včetně regionů, které se účastní iniciativy Uhlé regiony procházející transformací, ale nedostávají podporu z fondu FST.

8. DOPLŇKOVOST

<i>Příslušná ustanovení právních předpisů</i>	
<i>Nařízení</i>	<i>Články, body odůvodnění nebo přílohy</i>
Nařízení o Fondu pro spravedlivou transformaci (2021/1056)	Článek 11 – Plány spravedlivé územní transformace Příloha II – Vzor plánů spravedlivé územní transformace 4. a 7. bod odůvodnění
Nařízení o společných ustanoveních (2021/1060)	Článek 11 – Obsah dohody o partnerství Článek 22 – Obsah programů
<i>Související právní předpisy</i>	
Nařízení o InvestEU ⁵⁵	
Nařízení o úvěrovém nástroji pro veřejný sektor ⁵⁶	

⁵³ https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal/actions-being-taken-eu/just-transition-mechanism/just-transition-platform_cs

⁵⁴ https://ec.europa.eu/energy/topics/oil-gas-and-coal/EU-coal-regions/initiative-for-coal-regions-in-transition_en

⁵⁵ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/523 ze dne 24. března 2021, kterým se zavádí Program InvestEU a mění nařízení (EU) 2015/1017.

„Pokud si členské státy přejí využít možnosti získat podporu v rámci druhého nebo třetího pilíře mechanismu pro spravedlivou transformaci, stanoví jejich plán spravedlivé územní transformace odvětví a tematické oblasti, které mají být v rámci těchto pilířů podporovány“ (čl. 11 odst. 5 nařízení o FST)

Mechanismus pro spravedlivou transformaci sestává – kromě fondu FST (1. pilíř) – ze specializovaného režimu v rámci Programu InvestEU (2. pilíř) a úvěrového nástroje pro veřejný sektor (3. pilíř). Tyto další dva pilíře budou mobilizovat další investice ve prospěch spravedlivé transformace přilákáním soukromých investic a podporou veřejných investic. Přístup ke 2. a 3. pilíři je vyvolán plány spravedlivé územní transformace, jež musí uvádět doplňkovost mezi pilíři a rovněž odvětví a činnosti, které mají být podpořeny z 2. a 3. pilíře. Projekty podporované z 2. a 3. pilíře se mohou nacházet mimo území pokryté plánem spravedlivé územní transformace za předpokladu, že jsou prospěšné způsobilým územím tím, že jim pomáhají naplnit potřeby rozvoje vyplývající z transformace, jak je stanoveno v plánu spravedlivé územní transformace^{57,58}. Jak 2. pilíř, tak 3. pilíř mají svůj vlastní právní základ vymezující způsobilost investic.

V rámci 2. pilíře mechanismu pro spravedlivou transformaci zřídí Komise **zvláštní režim pro spravedlivou transformaci** v rámci Programu InvestEU. Program InvestEU je rozpočtová záruka poskytovaná prováděcím partnerům. Největší část záruky EU bude využívat skupina EIB, avšak dostupných zdrojů mohou využívat i jiné mezinárodní finanční instituce a národní podpůrné banky. Režim pro spravedlivou transformaci by měl podporovat ekonomicky životaschopné investice soukromého a veřejného sektoru sladěné s cíli spravedlivé transformace a lze ho realizovat v rámci kteréhokoli finančního produktu ve čtyřech oblastech politiky Programu InvestEU⁵⁹ na podporu hospodářského růstu a v konečném důsledku ke zvýšení hospodářské přitažlivosti území se schváleným plánem spravedlivé územní transformace. Například projekty dopravní a energetické infrastruktury, které zlepšují konektivitu regionů spravedlivé transformace, by mohly být financovány z 2. pilíře, i když jsou prováděny v jiných regionech, pokud jsou tyto projekty přínosem pro dotčené regiony a jsou odůvodněny v plánech spravedlivé územní transformace.

Úvěrový nástroj pro veřejný sektor bude podporovat pouze veřejné investice a kombinovat grantovou podporu poskytovanou Komisí (1,5 miliardy EUR) a úvěry EIB (10 miliard EUR). Celkově se očekává, že úvěrový nástroj pro veřejný sektor zmobilizuje veřejné investice ve

⁵⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/1229 ze dne 14. července 2021 o úvěrovém nástroji pro veřejný sektor v rámci mechanismu pro spravedlivou transformaci.

⁵⁷ „Režim mohou využívat projekty na územích určených v územních plánech spravedlivé transformace nebo projekty, které jsou pro transformaci těchto území přínosné, a to i v případě, že nejsou realizovány na územích samotných, avšak pouze pokud má financování směřující mimo území zapojená do spravedlivé transformace pro jejich transformaci klíčový význam.“ (30. bod odůvodnění nařízení o InvestEU).

⁵⁸ „projekty [...] jsou přínosem pro území určená v plánu [spravedlivé územní transformace, a to i tehdy, nenacházejí-li se projekty na těchto územích“ (čl. 9 odst. 1 písm. a) nařízení o úvěrovém nástroji pro veřejný sektor).

⁵⁹ https://europa.eu/investeu/investeu-fund/about-investeu-fund_en

výši 25 až 30 miliard EUR. Pokud by zdroje na grantovou podporu EU byly navýšeny nebo kdyby to bylo nezbytné pro správné provádění nástroje, mohl by být nástroj rozšířen i na jiné finanční partnery než EIB. Bude financovat projekty, u nichž generované toky příjmů nejsou dostatečné pro pokrytí investičních nákladů. Předpokládá se, že tyto projekty budou zahrnovat všechny druhy veřejné infrastruktury, jako je energetická a dopravní, sociální infrastruktura a sociální bydlení nebo projekty městské infrastruktury. Třetí pilíř bude rovněž zahrnovat poradenskou podporu, která má pomoci vytvořit rezervu projektů. Projekty podporované z úvěrového nástroje pro veřejný sektor nemohou získat podporu ze žádného jiného programu Unie, včetně 1. a 2. pilíře, na tytéž činnosti. Úvěrový nástroj pro veřejný sektor bude prováděn prostřednictvím přímého řízení a výzev k předkládání projektů, přičemž hospodářská soutěž bude v první fázi omezená v rámci členských států, a později otevřená na úrovni EU.

„synergie a doplňkovost s dalšími relevantními programy Unie s cílem pokrýt zjištěné rozvojové potřeby“ (čl. 11 odst. 2 písm. j) nařízení o FST)

K dosažení potřebného dopadu na vybraná území budou nezbytné doplňkové zdroje **dalšího financování ze strany EU**. Taková doplňkovost by měla být podrobně popsána v plánech spravedlivé územní transformace. Poskytnuté informace musí být v souladu s popisem synergií a doplňkovosti uvedeným v dohodě o partnerství a souvisejících programech. Je také důležité zdůraznit dělicí čáru s fondy EFRR a ESF+ s ohledem na logiku zásahů z fondu FST. Například fond FST bude podporovat hlavně hospodářskou diverzifikaci a rekvalifikaci nebo zvyšování kvalifikace s cílem zmírnit sociálně-ekonomické dopady transformace, kdežto investice do zavádění technologií a infrastruktury pro cenově dostupnou čistou energii a snížení emise skleníkových plynů lze podporovat zejména z fondu EFRR a Fondu soudržnosti (cíle politik 1 a 2). Pro hospodářskou modernizaci by měla být hledána součinnost s fondem EFRR prostřednictvím inteligentní specializace (cíl politik 1). Podobně by měla být zajištěna součinnost s fondy EFRR (cíl politik 4) a ESF+ pro rozvoj zelených dovedností a zelených pracovních míst. Rozvoj nových systémů a služeb v oblasti zaměstnanosti, vzdělávání a odborné přípravy a sociálního začleňování zaměřený na obyvatelstvo jako celek nebo na širší cílové skupiny, než které jsou postiženy transformací, je možné podpořit zejména z fondu ESF+. Jiné zdroje financování mohou zahrnovat Nástroj pro propojení Evropy⁶⁰, program LIFE⁶¹, Program InvestEU⁶², Horizont Evropa⁶³, program Digitální Evropa⁶⁴, Výzkumný fond pro uhlí a ocel⁶⁵ nebo Inovační fond⁶⁶ a Modernizační fond v rámci EU ETS⁶⁷.

Nástroj pro oživení a odolnost zpřístupní nevratnou podporu a podporu v podobě půjček na reformy a investice členských států s cílem podpořit soudržnost, urychlit zotavení z krize

⁶⁰ https://cinea.ec.europa.eu/index_en

⁶¹ <https://ec.europa.eu/easme/en/life>

⁶² https://europa.eu/investeu/home_en

⁶³ https://ec.europa.eu/info/horizon-europe_en

⁶⁴ <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/activities/digital-programme>

⁶⁵ https://ec.europa.eu/info/research-and-innovation/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/research-fund-coal-and-steel-rfcs_en

⁶⁶ https://ec.europa.eu/clima/policies/innovation-fund_en

⁶⁷ https://ec.europa.eu/clima/policies/budget/modernisation-fund_en

způsobené onemocněním COVID-19, zajistit větší udržitelnost a odolnost ekonomik a společenství Unie a jejich lepší připravenost na úkoly a příležitosti vyplývající ze zelené a digitální transformace. Podpora bude poskytována na základě národních plánů pro oživení a odolnost. Je důležité zajistit v každém jednotlivém případě součinnost, doplňkovost, soudržnost, jednotnost a dělicí čáru mezi Nástrojem pro oživení a odolnost a podporou v rámci politiky soudržnosti (včetně fondu FST) při zohlednění postupů uvedených v nařízení o Nástroji pro oživení a odolnost⁶⁸.

---

⁶⁸ https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/recovery-coronavirus/recovery-and-resilience-facility_en